
*Віктор
Окороков*

ДО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФІЛОСОФСЬКОГО КОНГРЕСУ 2012 РОКУ

От і прийшло просвітління. Культурна подія, про яку говорили неоднораз від часу здобуття Україною незалежності, нарешті відбудеться. На 2012 рік заплановано Всеукраїнський філософський конгрес, що знаменує важливе єднання сучасної філософської української думки. І хоча ідея цього форуму була висловлена досить давно: її озвучували свого часу Віталій Табачковський, представники Літньої філософської школи 2000 року, що її проводили під керівництвом Євгена Бистрицького та Сергія Пролеєва, — однак від ідеї до її реалізації дистанція чимала. Незважаючи на велику кількість філософських конференцій, пов'язаних з різними локальними подіями вже за доби незалежної України, весь цей час нам бракувало всеукраїнського конгресу, що дав би змогу сформулювати єдині філософські параметри буття застосовно до української нації.

Конгрес — це підсумок, зрілість, кульмінація дорослішання соціальності (і людства в цілому), це зрілість нації, що його проводить. Релігійний старозаповітний світогляд налічує понад тисячу років, але фактичне єднання релігійної християнської думки здійснилося тільки у I сторіччі н. е. Філософський світогляд формувався більш як дві тисячі років, однак Перший усесвітній філософський конгрес відбувся лише 1900 року в Парижі. І хоча надалі всесвітні філософські конгреси проводилися більш-менш регулярно (раз на 3—5 років), мабуть, кожен із них був подією в культурному житті всього людства. Наступний має відбутися в Афінах (2013 року) під девізом «Філософія як вивчення і спосіб життя». Що ж дають ці конгреси? Як писав М. Епштейн після такого конгресу в Бостоні (1998): «Мені хотілося б поділитися міркуваннями не стільки про сам конгрес, скільки про ту ситуацію у сучасній філософії, що її він зафіксував як предмет дедалі більшої професійної турботи». Складне сучасне інформаційне та епісте-

мократичне суспільство вимагає етико-інтелектуального осмислення науково-технічних дедалі ширших горизонтів. Відповідно до висновку І. Канта, якщо й існує наука, справді потрібна людині, то це — філософія, що вчить, як належним чином посісти визначене людині місце у світі, філософія, з якої можна навчитися, якою бути людині, щоб бути Людиною. Можливо, найскладніші сучасні проблеми полягають у тому, як поєднати масове суспільство й індивідуальну творчість, глобальний світ і прагнення незалежного існування, етичний простір (практичний розум) і науково-технічний прогрес.

Усеукраїнський філософський конгрес для української нації (як і всесвітній стосовно людства в цілому) має позначити стан її зрілості. Двадцять років незалежного розвитку України, міркувань про долю нації, мови, культури, складна політична ситуація (внаслідок непростого вибору) — все це водночас складний тест на самоідентифікацію нашої нації, її інтеграцію у розвиненіші традиції, зокрема, західноєвропейську чи російську.

Перед сучасною філософією в Україні, як і у світі, постають завдання, що виникли у некласичній культурі: реформування освіти, уточнення параметрів самоідентифікації, соціальний та економічний дисбаланс, криза глобально-го співіснування тощо.

Істотний поліморфізм, характерний для сучасної філософії, вказує на стан нестійкості, у якому кожен необережний крок уперед може порушити хитку рівновагу між класичним і некласичним буттям суспільства. Філософія в

такому критичному стані не може ні строго позначити контури нестійкості (мовні ігри, прозорість, ризоморфність, фрагментованість людського буття і т. ін.), ні сформулювати свою точну стратегічну лінію.

У тій складній і нестійкій ситуації, що виявилася на самому початку при формуванні християнського світу, мали місце численні собори, покликані регламентувати існування християнського суспільства й культури та уточнювати догматичні межі світоглядної релігійно-християнської установки. На цьому шляху й окреслювалися контури існування християнської цивілізації.

Сучасна Україна опинилася у схожій ситуації: неясність метафізичних параметрів буття нації відбивається у непевності існування українського народу та формування української державності. На цьому етапі необхідно визначити виміри входження української культури в сучасний глобальний світ. Такого роду проблеми неможливо розв'язувати на конференціях локального масштабу; треба зібратися на всеукраїнський конгрес, щоби виробити єдину філософську стратегію буття української держави, окреслити границі та критерії існування української філософії, культури та державності. Всеукраїнський філософський конгрес 2012 року може допомогти нам з'ясувати, на що сподіватися: або глибокий внутрішній конфлікт, що роздирає Україну, можна нарешті перебороти, або Україна і далі буде генерувати два способи буття державності (західноукраїнський і східноукраїнський) з непередбачуваними наслідками для подальшої долі цілої країни.